

TAXONI NOI SI RARE DE CORMOFITE SEMNALATI
LA CLUJ-NAPOCA SI IMPREJURIMI

I. TUCRA

Abstract

TUCRA, I., 1995, New and rare taxons of cormophytes from Cluj-Napoca and environs (In Romanian). Not. Bot. Hort. Agrobot. Cluj., XXIV-XXV, 85-91. The paper presents 5 species and 4 forms of cormophytes from Cluj-Napoca and environs, considered as rare ou new in Romanian's flora. The species are enumerated alphabetically. Ecological and chorological problems are discused.

Key words: Cormophytes species, chorology, ecology, Romania.

Address: Str. Peana nr. 3, ap. 31, RO-3400 Cluj-Napoca, Romania.

Received: 11.8.1995.

In anul 1939 apar cele două „Flore” ale profesorului I. PRODAN, care aduc primele date în limba română asupra speciilor ce cresc spontan în România și cu notații generale privind răspândirea lor în teritoriu, incluzându-se deci, în ceea ce ne privește în lucrarea de față și împrejurimile Clujului. În 1944 apare în limba maghiară „Flora Clujului și a împrejurimilor” scrisă de botanistul clujean E.I. NYARADY. Noi specii și noi informații corologice apar în perioada 1952-1976 în monumentala „Flora” a țării, editată sub aus-

piciile Academiei Române. Relativ recent a văzut lumina tiparului „Flora” domnului V.CIOCIRLAM (1988-1990) care aduce unele precizări corologice a numeroase specii, modificări de ordin nomenclatural și introduce taxoni omigi în lucrările enumerate aici sau descoperiți între timp, putând fi considerată astfel ca o floră adusă la zi.

În perioada 1991-1993 am întreprins la Cluj-Napoca și împrejurimile imediate investigații botanice, convins fiind că pentru identificarea unor noi taxoni sau, mai ales, pentru o mai bună cunoaștere corologică a unor specii, nu este neapărat necesar să se efectueze deplasări la mari distanțe în locuri bănuite neinvestigate încă. Rezultatele obținute în acest timp scurt, pe un teritoriu foarte restrâns sunt elocvente. S-a vizitat de două ori pe săptămână porțiunea de teren începând de la podul care leagă orașul de Someșeni și până la Băile Someșeni (inclusiv) pe o distanță de cca 1,5 km și ocazional alte sectoare ale orașului. Deosebit de interesantă s-a dovedit porțiunea citată dintre liniile ferate și șoseaua spre Țara Someșeni, datorită unei mari variații a terenului produsă de numeroasele și variatele lucrări ce au avut loc în decursul timpului la căile de comunicații, care au lăsat ca urmare nisip, pietriș mărunț, pietriș grosier, gropi și șanțuri, mici movile de pământ, locuri virane sau înerbate, și s-au creat situații expoziționale diverse.

În continuare prezentăm câteva din speciile și formele mai interesante botanizate în perioada amintită. Exemplele respective se găsesc inserate în „Herbarul Țuca Iancu”, proprietatea autorului.. S-a folosit nomenclatura din „Flora R.S.R.”, iar enumerarea speciilor s-a făcut în ordine alfabetică.

Albpecurus myosuroides H.B.S.

Sporadic în câteva județe, considerată rară de alți autori. Este o specie mezofilă, preferând soluri slab-moderat acide, buruiant de semănături sau chiar ruderală cum este în cazul de față. Noi am

găsit-o la Someșeni pe lângă garduri de beton ce mărginesc șoseaua care crează astfel o expoziție nordică permanentă.

Bryonia dioica JACQ.

Plantă toxică considerată foarte rară în flora noastră. Noi am găsit-o pe un mic loc viran timp de 3 ani în același loc la Someșeni, între liniile ferate și șosea, gardul pepinierii silvice și pârâul Becag, agățată pe buruieni. Prezența ei în țara noastră a fost mult controversată în decursul timpului. Astfel, ea este citată de F.SCHUR (1866) de la Covasna și Sibiu, J.ERCSEI (1844) o amintește la Turda, iar B.CSERNI (1879) de la Alba Iulia. L.SIMONKAI (1886) consideră aceste prezențe dubioase. Mai aproape de zilele noastre M.RAVARUT a publicat-o în „Flora R.P.R.” de la Iași, fapt dovedit apoi a fi o confuzie. În flora lui V.CIOCIRLAN (1990) este citată numai de la Radna (j. Arad). În locul unde am găsit-o nu sunt multe exemplare, dar acestea au o ramificare foarte bogată dând impresie de abundență. Interesant este însă faptul că în toate cei trei ani de observații s-a constatat că toate exemplarele sunt masculine, în consecință în nici un an n-au apărut fructe (bace) de culoare roșie. Datele din literatură indică perioada de înflorire în perioada iunie-iulie. Exemplarele respective mai aveau flori și până la jumătatea lunii octombrie. Vom continua cercetările în locurile vecine în speranța de a găsi împreună și alte exemplare de ambele sexe.

Centaurea micranthos GMEL.

Am recoltat-o cu două forme mai rar întâlnite: f. subcanescens GUGL. (3 exemplare), indicată ca sporadică în câteva județe și f. tenuifloraeoides PROD., deasemenea prezentă în câteva județe, iar în județul Cluj citată numai de la Mociu. Considerăm că merită consemnate aceste prezențe care astfel completează aria lor de răspândire.

Choriospora tenella (PALL.) DC.

Buruiană ruderală și de semănături. Este citată în literatură ca sporadică în Dobrogea, Bărăganul de est și Moldova centrală și de sud. Ecologic este considerată o specie xerofilă până la mezofilă ce preferă soluri ușoare, nisipoase, însorite.

În 1988 este publicată (C.KARACSONYI) de la Acîș (j. Satu-Mare), lângă un braț mort al râului Crasna. Este interesant faptul că ea apare ca abundentă într-un loc cu umiditate edafică pronunțată, fapt dovedit și de unele specii coabitante (Rumex crispus, Rorippa austriaca, Cerastium dubium, Myosurus minimus etc.) și prezintă numeroase exemplare viguroase, unele depășind 35 cm în înălțime. Luând în considerare corologia acestei specii, stațiunea Acîș constituie punctul cel mai nord vestic din țara noastră și chiar de pe continent.

În 1993 această specie a fost găsită de D.PAZMANY pe o pășune din stânga șoselei Făget-Sălicea, pășune aflată în extremitatea estică a pădurii Făget, aproape de municipiul Cluj-Napoca, în asociație cu Agrostis capillaris și Festuca rubra. Această nouă stațiune, apropiată ecologic de Acîș dar nu identică, face o legătură între stațiunea Acîș și aria sa xerofilă îndepărtată din estul și sud estul României, dovedind în același timp că specia are o mare posibilitate de adaptare la condiții diferite de mediu.

Geranium sibiricum L.

Plantă rară și consemnate ca atare în lista cu plante rare din România (Flora R.S.R. vol. XIII, pag. 117), citată din două locuri din țară: Munții Tarcăului (j. Neamț) și lângă Măcin, în Dobrogea, pe Dealul Pricopanu. Această a doua stațiune a indicat-o I.PRODAN (1939) pentru prima dată, dar mai exact „în crâng, la poalele Pricopanului” și apoi reluată de toți autorii greșit „pe Dealul Pricopanu”, ceea ce, din punct de vedere ecologic, mai ales în condițiile

Dobrogei, este cu totul altceva. Noi am găsit-o în Cluj-Napoca pe străzile V.Babes, Neagră și Republicii, în locuri umede, în grădini umbroase și sub streșini sparte din care se scurge o mare cantitate de apă. Pe suprafață mare am întâlnit-o lângă podul ce leagă orașul de cartierul Someșeni, pe un taluz cu expoziție nordică și foarte inclinat. Literatura noastră nu consemnează nici o caracteristică ecologică a speciei, dar după stațiunile unde am găsit-o, cel puțin din punct de vedere al pretențiilor față de umiditate, pare a se încadra în categoria plantelor mezofile.

Glaux maritima L.

Specie rară mezo-higrofilă, cunoscută din 4 localități aparținând județelor Mureș, Harghita și Cluj. La Cluj-Napoca ea a fost descoperită și herborizată de G.BUJOREAN (1934) în incinta Băilor Someșeni. De atunci n-a mai fost amintită, iar perimetrul respectiv a suferit în mare parte o serie de influențe antropice, ce au afectat mai ales suprafața terenului. Dorim cu această ocazie să consemnăm doar că specia s-a păstrat și are o abundență și dominanță mare. Ea poate fi întâlnită în incinta băilor aproape în toate pagistile sărăturate, precum și dincolo de gardurile incintei, cu toate că se păgunează abuziv cu taurinele. În incinta băilor în asociație cu Typha latifolia ajunge spre toamnă până la înălțimea de 60 cm, așa cum menționa și descoperitorul ei, G.BUJOREAN. În păgunea alăturată băilor este destul de frecventă dar cu talie foarte redusă, de până la 10 cm. Aceste date sunt îmbucurătoare dovedind că specia n-a dispărut și nici nu se întrevede, cel puțin momentan, că are tendință de împuținare sau dispariție. Această supraviețuire probabil că se datorează solului sărăturat care oferă condiții de vegetație specifice foarte constante.

Gypsophila paniculata L.

Specie xerofilă din zona de stepă, sporadică în județele Constanța, Ialomița și Galați. Preferă terenurile nisipoase-pietroase. În 1991 am găsit un exemplar înalt și foarte ramificat lângă podul de cale ferată peste pârâul Becaș din Someșeni, iar în 1993 încă în două locuri în apropierea primului. În toate trei cazurile terenul este nisipos, mai mult pietros și mai ales fiind lângă o cărare este tasat și înșorit toată ziua.

Helianthus decapetalus L.

Cultivată sporadic ca plantă ornamentală de grădină în unele părți ale țării. Sălbătăcită este citată în câteva localități din țară: Somcuta (j. Maramureș), la Sighișoara și pe malurile Târnavei Mari și a afluenților săi (j. Mureș) și la Deva (j. Hunedoara). Recent este citată în asociație cu Amorpha fruticosa pe malul Someșului la Satu Mare. Noi am găsit-o la Someșeni pe lângă gardul pepinierii silvice și pe malul pârâului Becaș.

Lolium perenne L. var. tenue (L.) SM.

Spre deosebire de specie, varietatea aceasta este foarte cespitoasă, cu tulpini foarte subțiri, iar inflorescența cu spiculețe cu numai câteva flori foarte mici. Se deosebește și ecologic. Astfel, în timp ce specia este unanim considerată ca fiind mezofilă, această varietate se dovedește a fi xerofilă sau mezo-xerofilă, acupând partea superioară a movilițelor permanent înșorite, între calea ferată și șoseaua ce duce la gara Someșeni. Este citată din câteva locuri din Transilvania și Moldova, niciodată din județul Cluj.

Setaria verticillata (L.) P.BEAUUV. var. robusta (A.BR.) VOLLM.

Plantă înaltă, viguroasă, cu frunzele mai lată decât la specie și cu panicul dens, cu ramuri îndepărtate și lungi de 1 cm. Citată

în literatura de specialitate la Timișoara și Liebling (j. Timiș); prezentă între calea ferată și șoseaua Cluj-Napoca - gara Someșeni împreună cu exemplarele de Setaria viridis (L.) P.BEAUUV var. major (GAUD.) POSP. deasemenea cunoscută numai de la Timișoara, precum și de la Prejmer (J. Brașov), semnalată și de noi (I.TUCRA 1993) dela Someșeni.

B i b l i o g r a f i e

- BELDIE, A., 1977-1978, Flora României, vol. I-II. Ed. Academiei, București.
- BUJOREAN G., 1934, Aegilops ovata L. și Glaux maritima L. în Flora României. Bul. Grăd. Bot. și al Muz. Bot. Cluj. vol. XIV.
- CIOCIRLAN, V., 1988-1990, Flora ilustrată a României. Vol. I-II, Ed. Ceres, București.
- CSERNI, B., 1879, Gyulafehérvár környékének növényzete.
- ERCSEI, J., 1844, Nemes Tordamegye flórája.
- KARÁCSONYI, C., 1988, Noi specii adventive și buruieni de cultură în flora județului Satu Mare. Stud. și Cerc. de Biol. Seria Biol. veget. t. 40.
- NYÁRÁDY, E.GY., 1941-1944, Kolozsvár és környékének flórája. Kolozsvár.
- PRODAN, I., 1939, Flora pentru determinarea și descrierea plantelor ce cresc în România. Vol. I-II, Tipo. Cartea Românească Cluj.
- SCHUR, F., 1866, Enumeratio plantarum Transsilvaniae. Vindebone.
- SIMONKAI, L., 1886, Enumeratio florum Transsilvanicae vascularae critica. Budapest.
- TUCRA, I., Date noi la cerologia unor taxoni de Angiosperme în România din „Herbarul Tucra Iancu”. Not. Bot. Hort. Agrobot. Cluj. 12-13:71-80.
- - - 1952-1976, Flora R.P.R. (R.S.R.) vol. I-XIII. Ed. Academiei, București.